

**KARAYOLUYLA YAPILAN YOLCU TAŞIMA İŞLERİNDE
BİLGİSAYAR BAĞLANTILI ÖDEME KAYDEDİCİ
CİHAZLARLA BELGE
DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN
VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ**

Şehirler arasında karayoluyla yapılan yolcu taşıma işlerinde bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazlarla belge düzenlenebilmesi konusunda, 23/02/2006 tarih ve 26089 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 356 sıra No'lu VUK Genel Tebliğiyle yeni düzenlemeler yapılmıştır. Daha önce 173 sıra No'lu VUK Genel Tebliğiyle yapılan düzenlemelere göre belge düzenleyen mükellefler, dilerlerse 356 No'lu VUK Genel Tebliğinde yapılan düzenlemelere göre bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazlarla belgelerini düzenleyebileceklerdir. Mükelleflerin bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihaz yöntemini seçmeleri durumunda 31 seri No'lu Ödeme Kaydedici Cihaz Genel Tebliğinin I. bölümünde belirtilen bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazları kullanmaları gerekmektedir. Aşağıda bu düzenlemelerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

I – VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN DÜZENLEMELER

213 sayılı Vergi Usul Kanununun **Perakende Satış Vesikaları** başlıklı 233'üncü maddesinde birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla, kazancı basit usulde tespit edilenlerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedellerinin yolcu taşıma biletleri belgelendirilebileceği ve yolcu taşıma biletlerinin seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirileceği, bu biletler kopyalı iki nüsha olarak tanzim edileceği ve bir nüshası müşteriye verileceği, makineli kasa kullanıp da müşteriye fiş (makineli kasanın önceki fıkrada belirtilen malumatı ihtiva

eden fişi) verilmemesi halinde, perakende satış fişi tanzimi ve müşteriye verilmesinin mecburi olduğu belirtilmiştir.

Şehirler arasında yapılan yolcu taşımalarında 233'üncü madde gereğince yolcu taşıma bileti kesmeye mecbur olan mükellefler, (T.C. Devlet Demiryolları hariç) ayrıca taşıtların her seferi için müteselsil seri ve sıra numaralı ve oturma yerlerini planlı şekilde gösteren iki nüsha yolcu listesi düzenler ve bu listenin bir nüshasını sefer sonuna kadar taşıtta ve diğer nüshasını işyerinde bulundururlar. Yolcu taşıma biletlerinin komisyoncu veya acenteler tarafından kesilmesi halinde yolcu listeleri 3 nüsha olarak düzenlenir ve bir nüshası bu kimseler tarafından saklanır.

Yolcu listelerinde aşağıdaki bilgiler bulunur:

1. Yolcu listesini düzenleyen işletmenin adı veya unvanı ile adresi,
2. Taşıtı işleten mükellefin adı, soyadı varsa unvanı, adresi vergi dairesi ve hesap numarası,
3. Taşıtlın plaka numarası, sefer tarihi ve hareket saati,
4. Bilet numaraları işaretlenmek suretiyle yolcu sayısı ve toplam hasılat tutarı.

II- 173 SIRA NO'LU VUK GENEL TEBLİĞİ İLE YAPILAN DÜZENLEMELER

3/4/1986 tarih ve 19067 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 173 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin (C/5) bölümünde, şehirler arası yolcu taşıma işiyle uğraşan otobüs işletmecilerinin; kendi otobüsleri ile yaptıkları veya acenteler (komisyoncular) ya da bağımsız otobüs firmalarına yaptırdıkları yolcu taşıma hizmeti karşılığında düzenlenecek belgeler ile bu belgelerin nasıl ve kimler tarafından düzenlenmesi gerektiği hususları açıklanmıştır.

Tebliğe göre, şehirlerarası yolcu taşıma işiyle uğraşan otobüs işletmecileri kullanacakları yolcu taşıma biletleri ve yolcu listelerini bağlı buldukları vergi dairesinin bulunduğu ildeki anlaşmalı matbaalara bastıracaklardır.

Bir otobüs firmasının veya firmalarının biletlerinin komisyoncular tarafından satılması halinde ise yolcu taşıma biletleri ve yolcu listelerini

otobüs komisyoncuları kendi vergi dairelerinin bulunduğu ildeki anlaşmalı matbaalara kendi adlarına bastıracaklar ve bu şekilde bastırılacak biletlerin dış yüzü üzerinde, hangi firmanın biletinin olduğunu belirtir, ilgili firmanın, adı ve soyadı, varsa ticaret ünvanı gibi bilgiler ile amblemi yer alacaktır.

Otobüs komisyoncuları, bu şekilde bastıracakları yolcu taşıma biletlerini, birbirini takip eden müteselsil seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettireceklerdir. Otobüs firmaları ise hizmet bedeli olarak komisyoncu adına düzenleyecekleri faturalarda satılan bilet miktar ve tutarını ayrıca göstereceklerdir.

Öte yandan, bir işletmenin kendi otobüsüyle yaptığı taşıma işi yanısıra, bağımsız otobüs sahiplerine de taşıma yaptırması halinde, bağımsız otobüs sahipleri tarafından bu işleme yapılan taşıma hizmeti karşılığında fatura düzenlenecektir. Ancak, yolcu taşıma bileti ve yolcu listesinin gerek işleme bağlı otobüslere gerekse bağımsız otobüs sahiplerine yaptırılan taşımalarda işletme tarafından düzenleneceği tabiidir.

Bağımsız otobüs sahiplerinden maksat kendi otobüsüyle bir firmanın yolcularını taşıyan şahıslardır.

III- 356 SIRA NO'LU VUK GENEL TEBLİĞİ İLE YAPILAN DÜZENLEMELER

23/02/2006 tarih ve 26089 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 356 sıra No'lu VUK Genel Tebliği ile şehirler arasında karayoluyla yapılan yolcu taşıma işlerinde belge düzeni ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. Tebliğde yer alan düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

1. Şehirler Arasında Karayoluyla Yapılan Yolcu Taşıma İşlerinde Belge Düzeni.

Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği uyarınca taşımacılık ve acentelik faaliyetlerinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerce Ulaştırma Bakanlığından yetki belgesi alınması zorunlu bulunmaktadır.

Yetki belgesi almış otobüs işletmecileri ile acentelerin, 173 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan düzenlemelere ilaveten, Vergi Usul Kanununun Mükerrer 257 nci maddesi ile Maliye Bakanlığına tanınan yetkiye istinaden bu Tebliğde açıklanan doğrultuda da belge düzenleyebilmeleri uygun görülmüştür.

1.1 Şehirler Arası Yolcu Taşıma İşiyile Uğraşan Otobüs İşletmecilerinin Kendi Biletlerini Kullandırmak Suretiyle Yolcu Taşıttırmaları
Şehirler arası yolcu taşıma işiyile uğraşan otobüs işletmecileri, kendi otobüslerinde taşıyacakları yolcular için acentelere kendi biletlerini kullanılabileceklerdir.

Acente, otobüs işletmecisi tarafından kendisine verilen yolcu taşıma biletini, her nüshasına kendi unvanını, adresini, vergi dairesini ve vergi kimlik numarasını içerir kaşeyi basmak suretiyle düzenleyecek ve bunları yolculara, yolcu listelerini de otobüs işletmesine bağlı otobüs yetkilisine verecek ve acentelik hizmet bedeli üzerinden otobüs işletmecisi firma adına fatura düzenleyecektir.

1.2. Yolcu Taşıma Biletlerinin Düzenlenmesinde Ödeme Kaydedici Cihazların Kullanılması

Şehirler arası yolcu taşıma işiyile uğraşan otobüs işletmecilerinin yaptıkları yolcu taşıma hizmeti karşılığında, aşağıdaki esaslar çerçevesinde 31 seri No'lu Ödeme Kaydedici Cihaz Genel Tebliğinin I'inci bölümünde belirtilen bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazlar kullanılabilecek ve bu cihazlar vasıtasıyla merkez, şube veya acenteler tarafından düzenlenen fişler, Vergi Usul Kanununda yer alan yolcu taşıma bileti olarak kabul edilecektir.

Yolcu taşıma bileti düzenlemede kullanılacak bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazların, 3100 sayılı Kanunun 5' inci maddesine göre Maliye Bakanlığına onaylanmış bulunması şarttır.

Bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazlar kullanılmak suretiyle düzenlenecek yolcu taşıma biletleri şekil ve içeriği EK'te verilmiştir.

Faaliyetlerinde bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihazları kullanan ve müşterilerine “EK”teki örneğe uygun yolcu taşıma bileti veren mükellefler, başka bir yolcu taşıma bileti düzenlemeyecektir. Düzenlenen yolcu taşıma biletlerinin aslı müşteriye verilecek, nüshası ise Vergi Usul Kanununun muhafaza ve ibraz mecburiyetine ilişkin hükümleri uyarınca mükellefçe saklanacaktır.

Ödeme kaydedici cihaz kullanılarak yolcu taşıma bileti düzenlenmesinde ayrıca aşağıdaki esaslara da uyulması gerekmektedir.

1.2.1 Yolcu taşıma biletlerinin bizzat otobüs işletmecilerinin merkezi veya bunların şubeleri tarafından düzenlenmesi halinde bilet, otobüs işletmecisi mükellefe ait ödeme kaydedici cihazdan verilecek ve dolayısıyla biletin mükellef bilgileri bölümünde otobüs işletmecisine ait bilgiler yer alacaktır.

1.2.2.Yolcu taşıma biletinin acenteler tarafından düzenlenmesi halinde bilet, acentelere ait ödeme kaydedici cihazdan verilecek ve biletin baş tarafında bileti düzenleyen acenteye, mükellef bilgileri bölümünde ise ilgili otobüs işletmesine ait bilgiler yer alacaktır.

1.2.3. Acenteler, sahibi oldukları ödeme kaydedici cihazlarla birden fazla otobüs işletmecisinin biletlerini de düzenleyebileceklerdir. Bu şekilde düzenlenen yolcu taşıma biletlerinde, bilet hangi otobüs işletmecisi adına düzenlenmişse belgenin üzerinde (acentenin yanısıra) o otobüs işletmecisine ait mükellef bilgileri olacaktır. Bu takdirde adına bilet düzenlenen otobüs işletmelerine ait mükellef bilgileri ödeme kaydedici cihaza programlanacak ve mali bilgiler bilet sayıları da belirtilmek suretiyle cihaz hafızasında ve raporlarda (X, Z, mali hafıza) her bir otobüs işletmesi itibariyle ayrı ayrı gösterilecektir.

1.2.4. Düzenlenen biletlerle ilişkin bilgiler, bilgisayar bağlantılı ödeme kaydedici cihaz sistemlerinin özellikleri gereği, aynı anda (çevrimiçi olarak) otobüs işletmecilerine ait bilgisayar sistemlerine gönderilecektir.

1.2.5. Bu şekilde ödeme kaydedici cihazlar kullanılmak suretiyle yapılacak bilet satışlarından elde edilecek gelir, vergi uygulamaları bakımından adına bilet düzenlenen otobüs işletmecisi mükellefin geliri olarak addedilecektir.

3. Mükelleflerin Uygulayacakları Yöntemi Seçme Hakkı

Yolcu taşıma bileti uygulamasında, 173 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde belirtilen veya 356 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Tebliğ ile getirilen usullerden herhangi birinin kısmen veya tamamen seçimi mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 356 sıra No'lu Tebliğdeki yöntemlerden birini seçenler ise, otobüsün seyri sırasında yoldan yolcu almaları halinde, otobüs işletmecisi firma tarafından bastırılan yolcu taşıma biletini kullanacaklardır.

4. Ceza Uygulaması

Yukarıda belirlenip açıklanan Tebliğlerle getirilen usul ve esaslara uymadıkları tespit edilenler adına, işledikleri fiile göre 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile 3100 Sayılı Kanunda yazılı cezalar kesilecektir.

IV- ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZ KULLANILMASI DURUMUNDA CİHAZLARIN ÖZELLİKLERİ

10/05/1991 tarih ve 20867 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 31 seri No'lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğde, 3100 sayılı Kanun ve bu kanunla ilgili genel tebliğler ile belirlenen teknik ve fonksiyonel yapıları korunmak şartıyla, ödeme kaydedici cihazların (elektronik terminaller, yazar kasalar ve yazıcı tertibatı bulunan terazilerin), bilgisayarlara bağlı olarak çalıştığı sistemler, "Bilgisayar Bağlantılı Sistemler" olarak tanımlanmış olup, bu sistemdeki bilgisayarlara ayrıca fatura düzenleyen cihazların da bağlanabileceği belirtilmiştir.

Tebliğe göre, 3100 sayılı Kanun ve bu kanunla ilgili genel tebliğler ile belirlenen teknik ve fonksiyonel yapıları korunmak şartıyla, ödeme kaydedici cihazların (elektronik terminaller, yazar kasalar ve yazıcı tertibatı bulunan terazilerin), bilgisayarlara bağlı olarak çalıştığı sistemler, "Bilgisayar Bağlantılı Sistemler" olup, bu sistemdeki bilgisayarlara ayrıca fatura düzenleyen cihazlar da bağlanabilecektir. Bu cihazlarda bulunması gereken özellikler aşağıdaki gibidir:

1.Bilgisayarlar

- 1.1.** Bağlı cihazlarda kayıtlı bilgileri istendiğinde verebilecektir.
- 1.2.** Bağlı cihazlara program bilgisi gönderebilecektir. (Mükellefe ilişkin bilgiler, mal cinsleri ve vergi oranları gibi)
- 1.3.** Kullanıldığı işletmenin stok kontrolünü yapabilecektir.
- 1.4.** Sistemde faaliyetin sürekliliğinin sağlanabilmesi için birden fazla da kullanılabilir.
- 1.5.** Fatura düzenleyen cihazların bağlanmasına elverişli olacaktır.
- 1.6.** Münhasıran işletmenin faaliyet konusu ile ilgili işlerde kullanılacak, amaç dışı kullanılmayacaktır.

2 .Satış Mahallindeki Cihazlar

- 2.1.** Ödeme kaydedici cihazlar (elektronik terminaller, yazar kasalar ve yazıcı tertibatı bulunan teraziler).
Satış mahallindeki her bir elektronik terminal, yazar kasa ve yazıcı tertibatı bulunan terazi, ödeme kaydedici cihazların (mali hafıza güvenliği de dahil) sahip olduğu diğer teknik ve fonksiyonel şartların yanısıra aşağıdaki özellikleri de taşıyacaktır.
 - 2.1.1.** Bağlı olduğu bilgisayar ile devamlı irtibat halinde olacaktır.
 - 2.1.2.** Bilgisayar ile irtibatı kesildiğinde, bu süre içerisinde gerçekleştirilen satışlara ilişkin mali bilgileri (toplam hasılat, katma değer vergisi tahsilatı ve stok durumuna ait bilgiler gibi) saklayacak ve tekrar irtibat sağlandığında bilgisayara aktarabilecek özellikte olacaktır. Bu özelliği taşımayanlar ise bilgisayarla irtibatı kesildiğinde tek başına

(ödeme kaydedici cihaz olarak) çalışmayacak ve bilgisayarla irtibat sağlandıktan sonra çalışmaya başlayacaktır.

2.1.3. Mali hafızası en az 2100 işgünü kapasiteli olacaktır.

2.1.4. Mali hafıza raporlarında, bilgi istenilen döneme ait her bir, günlük "Z" raporu sayısı itibariyle;

— Tarihi (gün, ay ve yıl olarak),

— Katma değer vergisi dahil toplam hasılatı,

— Toplam katma değer vergisi tahsilatını,

ayrı ayrı belirtmek suretiyle verebilecek, söz konusu raporların sonunda ise istenilen döneme ait toplam hasılat ve katma değer vergisi tahsilatı ile cihazın kullanılmaya başlandığı tarihten, hakkında bilgi istenilen dönemin son gününe kadar (son gün dahil) elde edilen toplam hasılat ve katma değer vergisi tahsilatı yer alacaktır.

2.1.5. En az altı departmanlı olacak, her bir departman değişik katma değer vergisi oranı programlamaya ve bu oranlara göre otomatik hesaplama yapmaya elverişli olacaktır.

2.1.6. Çizgi kod (bar code) okuyucu bağlanabilir olacaktır.

2.2. Fatura düzenleyen cihazlar:

2.2.1. Bağlı olduğu bilgisayar ile devamlı irtibat halinde olacaktır.

2.2.2. Bilgisayar ile irtibatı kesildiğinde, bu süre içerisinde gerçekleştirilen satışlara ilişkin mali bilgileri (toplam hasılat, katma değer vergisi tahsilatı ve stok durumuna ait bilgiler gibi) saklayacak ve tekrar irtibat sağlandığında bilgisayara aktarabilecek özellikte olacaktır. Bu özelliği taşımayanlar ise bilgisayarla irtibatı kesildiğinde tek başına (ödeme kaydedici cihaz olarak) çalışmayacak ve bilgisayarla irtibat sağlandıktan sonra çalışmaya başlayacaktır.

2.2.3. Çizgi kod (bar code) okuyucu bağlanabilir olacaktır.

2.2.4. Bu cihazlarla düzenlenecek faturalar, Vergi Usul Kanunu ile bu kanunla ilgili yönetmelik ve genel tebliğlerle belirlenen esaslara göre noter tasdikli veya anlaşmalı matbaalara bastırılmış olacaktır.

Saygılarımızla...

**EK : ÖDEME KAYDEDİCİ CİHAZLARLA DÜZENLENECEK
YOLCU TAŞIMA BİLETİ ÖRNEĞİ**

YOLCU TAŞIMA BİLETİ			
..... TURİZM ACENTELİK A.Ş. Saray Mah. Saz Sok. No:3 ANKARA Keçiören V.D. 9876543210			} Bileti Düzenleyen Acenteye ait Bilgiler (*)
..... TURİZM ve SEYAHAT A.Ş. Konak Mah. Meneviş Sok. No:1 ANKARA Çankaya V.D. 0123456789			} Mükellef Bilgileri (Otobüs İşletmesine ait Bilgiler)
Tarih	: 30.03.2006		} Biletin Düzenlendiği; Tarih
Saat	: 13:47		} Saat
Fiş No.	: 0047		} Biletin Fiş Numarası
YOLCU TAŞIMA	% 18	45,00	} <i>Hizmetin Türü, KDV Oranı, KDV Dahil Bilet Bedeli</i>

TOPKDV		6,86	} <i>Katma Değer Vergisi Toplamı, KDV Dahil Toplam Tutar</i>
TOPLAM		45,00	
=====			

YOLCUNUN (**)		
ADI SOYADI	: MEHMET AK	
BABA ADI	: ALİ	
DOĞUM TARİHİ	: 20.09.1978	
DOĞUM YERİ	: ADANA	
HAREKET BİLGİLERİ (**)		
TARİHİ	: 11.04.2006	} <i>Yolcuya ve Harekete Ait Bilgiler</i>
SAATİ	: 18:00	
KOLTUK NO	: 12	
GİDECEĞİ YER	: İSTANBUL	
TERMİNAL	: AŞTİ	
PERON	: 16	
MF XY 12345678		

- (*) Biletin, otobüs işletmecilerinin merkezince veya şubelerince düzenlenmesi halinde acenteye ait bilgiler olmayacaktır.
- (**) Bu bölümde yer alan bilgilerin bilette aynen yer alması zorunlu olmayıp, işletmeler ihtiyaçları doğrultusunda gerek gördükleri bilgilere yer verebileceklerdir.